



Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Marta Cienkowska

Pan
Włodzimierz Czarzasty
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 17525 poseł Pauliny Matysiak z 15 czerwca 2026 roku w sprawie zachowanych obiektów dziedzictwa kolejowego w Polsce, w tym przyszłości zabytkowej Parowozowni Gniezno, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Zespół Parowozowni Gniezno został wpisany do rejestru zabytków pod nr 772/Wlkp/A decyzją z 8 grudnia 2009 r. Ponadto objęty jest ochroną na podstawie art. 7 pkt 4 ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (dalej: u.o.z.) poprzez ustalenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego przyjętego uchwałą Rady Miasta Gniezna Nr XLV/638/2022 z 23 lutego 2022 r.

Należy podkreślić, że zgodnie z art. 5 u.o.z. obowiązek zapewnienia właściwego utrzymania i zabezpieczenia zabytku spoczywa na jego właścicielu lub posiadaczu. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego wykonuje kompetencje określone w u.o.z. oraz w kodeksie postępowania administracyjnego¹, w szczególności sprawując nadzór instancyjny nad rozstrzygnięciami wojewódzkich konserwatorów zabytków. Nie jest natomiast uprawniony do przejmowania obowiązków właściciela zabytku ani ingerowania w działania organów ochrony zabytków poza trybami przewidzianymi przepisami prawa.

Na mocy porozumienia zawartego 8 grudnia 2017 r. pomiędzy Wojewodą Wielkopolskim a Miastem Gniezno część kompetencji Wielkopolskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na terenie miasta powierzono Burmistrzowi Miasta Gniezna, w którego imieniu zadania wykonuje Miejski Konserwator Zabytków w Gnieźnie.

Ad 1.

Z informacji przekazanych przez Miejskiego Konserwatora Zabytków w Gnieźnie [MKZ] w piśmie z 14 lipca 2026 r. wynika, że obiekty zespołu stacji kolejowej w Gnieźnie są regularnie kontrolowane z uwagi na ich zły, miejscami awaryjny stan techniczny. Jednocześnie zachowały one istotne wartości architektoniczne i techniczne, w tym oryginalne urządzenia związane z obsługą taboru kolejowego z przełomu XIX i XX wieku. Postępująca degradacja zespołu wynika przede wszystkim z wyłączenia części obiektów z użytkowania oraz wysokich kosztów prac remontowych i zabezpieczających. Szczególnej uwagi wymaga stan techniczny elementów dachu lokomotywowni wachlarzowej, który wymaga dalszego monitorowania i działań zabezpieczających.

¹ Ustawa z 14 czerwca 1960 r. kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2026 r., poz. 1692)

Ad 2.

MKZ prowadzi systematyczne kontrole obiektów wchodzących w skład zespołu Parowozowni Gniezno. W związku ze złym stanem technicznym dachu lokomotywni wachlarzowej 12 czerwca 2023 r. przeprowadzono kontrolę, po której 28 czerwca 2023 r. MKZ wydał zalecenia pokontrolne dotyczące zabezpieczenia fragmentu dachu oraz opracowania dokumentacji zabezpieczenia pozostałej części. Terminy realizacji zaleceń zostały przedłużone do końca 2026 r. W IV kwartale 2026 r. MKZ zaplanował kolejną kontrolę w celu oceny ich wykonania.

Ad 3.

Wsparcie finansowe przedsięwzięć dotyczących zabytków przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego realizowane jest w ramach programów dotacyjnych Ministra, w szczególności Programu „Ochrona Zabytków”. Zgodnie z art. 73 i art. 74 u.o.z. posiadacz zabytku wpisanego do rejestru może ubiegać się o dotację na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane. Przyznanie środków wymaga złożenia wniosku i odbywa się na zasadach określonych w regulaminach programów.

Do ministra KiDN wpływają sugestie dotyczące utworzenia i współprowadzenia muzeum o profilu kolejowym. Nie zapadła jednak żadna decyzja w tej sprawie.

Ad 4.

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zna koncepcję „Od Pary do Wodoru”, przedstawioną przez Stowarzyszenie Parowozownia Gniezno w piśmie z 9 czerwca 2026 r. Minister z uznaniem odnosi się do zaangażowania Stowarzyszenia oraz partnerów projektu na rzecz zachowania i nadania nowych funkcji zabytkowemu zespołowi Parowozowni Gniezno. Koncepcja stanowi interesującą propozycję rewitalizacji zabytku łączącą ochronę dziedzictwa kulturowego z funkcjami muzealnymi, edukacyjnymi i kulturalnymi. Możliwość wsparcia takich przedsięwzięć przez Ministra realizowana jest w ramach obowiązujących programów dotacyjnych, dostępnych na równych i transparentnych zasadach dla wszystkich uprawnionych podmiotów. Przepisy u.o.z. nie przewidują możliwości udzielania przez Ministra wsparcia finansowego poza tymi mechanizmami ani przejmowania obowiązków właściciela lub posiadacza zabytku w zakresie opieki nad zabytkiem.

Z poważaniem

z up. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Sekretarz Stanu

Maciej Wróbel

/podpisano kwalifikowanym podpisem elektronicznym/